

MP719Z Správní právo II

1. přednáška - 23.9.2024

doc. JUDr. Soňa Skulová, Ph.D.

Obsah přednášky:

- Úvod do studia předmětu. Informace o obsahovém zaměření předmětu.
- Shrnutí poznatků k podmínkám a formám realizace veřejné správy z předmětu Správní právo I. Objasnění návazností na problematiku organizace veřejné správy. Vnímání veřejné správy jako systému.
- Vztah problematiky forem realizace veřejné správy k obsahu a předmětu úpravy správního práva procesního, a k oblasti přezkumu.

Účel dnešní přednášky:

- Přiblížit obsahovou náplň předmětu **Správní právo II (dle programu přednášek)**, navazujícího na Správní právo I.
- Připomenout **návaznost problematiky činnosti veřejné správy na oblast organizace** veřejné správy, neboli podpořit celostní vnímání **veřejné správy (VS jako systém)**.
- Objasnit vztah problematiky činnosti veřejné správy k obsahu a předmětu úpravy **Správního práva procesního** (včetně soudního přezkumu).
- Prohloubit detailnější vnímání **systemu správního práva** a jeho součástí, a jejich vzájemné souvislosti a vztahy.
- **Rekapitulace hlavních poznatků k činnosti veřejné správy** (z předmětu Správní právo I, resp. ze základů v Úvodu do studia veřejné správy) jako základ pro studium předmětu Správní právo II.

Neboli - upřesnit si, **kde se nyní na mapě správního práva nacházíme, a co nás ještě čeká.**

Připomenutí: **system** správního práva

(jako výsledek dlouhého vývoje) - vnitřní členění i vzájemná provázanost (předpisů i norem).

Členění systému SP:

Organizační („KDO“) + **Hmotné** („CO“) + **Procesní** („JAK“)
a také **SP trestní**

(jež disponuje specif. úpravou *organizační, hmotné i procesní stránky*).

**Z hlediska výuky předmětů,
resp. pedagogického:**

- SP I a SP II:

= ve svém souhrnu úprava obecných znaků a náležitostí organizace a činnosti (= **organizační a hmotné právo**) veřejné správy zahrnují tzv. **obecnou část správního práva.**

- Souběžně se SP II :

procesní část správního práva – předmět **Správní právo procesní (SPP).**

(Pozn.: některými autory řazeno k obecné části SP)

Následovat bude (období Jaro 2025)

Správní právo III.

= zaměřené na tzv. *zvláštní část správního práva*.

tj. právní úpravu vybraných odvětví veřejné správy.

A to „**celostně**“ - v aspektu organizačním, funkčním (činnosti) - v dané oblasti, včetně uplatňování odpovědnosti.

Současně budou zdůrazněny event. zvláštnosti procesní, oproti úpravě obsažené ve SŘ.

Výuka předmětů **Správní právo I, II a III** ukončena:
soubornou zkouškou – v VIII. semestru.

Výuka předmětu Správní právo II

v následujících tématech

zahrnuje vedle poznatků a informací o *formách realizace veřejné správy* (druhy, znaky, vztahy), v logické posloupnosti problematiku:

- **vázanosti, resp. „volnosti“ v činnosti SO** (diskreční pravomoc, resp. správní uvážení, a neurčité pojmy),
- **právních záruk** ve veřejné správě (= rovněž specifický systém), včetně **zvnějšku vůči VS** vykonávaných či uplatňovaných, včetně **řešení vad** vydaných aktů, a vad **v postupu (přezkum uvnitř VS, a také soudní)**,
- uplatňování **správně právní odpovědnosti**, včetně správního trestání,
- a také **odpovědnosti za újmu** materiální a nemateriální způsobené veřejnou správou.

(K tomu – srov. **program přenášek**).

System správního práva – praktický pohled:

- **V předpisech správního práva** upravujících výkon správy na jednotlivých úsecích – úprava v souhrnu **propojuje všechny části správního práva**.
- Neexistuje však jednotná struktura právních předpisů, ani jednotný model úpravy. Nutno proto vědět, co (a event. kde) hledat, a co lze očekávat (včetně nedokonalostí).
- **Jednotlivé právní předpisy** různě obsahově provázány – na základě struktury správního práva (srov. problematiku pramenů správního práva - srov. 2.přednáška v SP I), a požadavku ucelenosti úpravy.
- + úprava reflektuje či nastavuje vztahy s *předpisy jiných odvětví*; zejm. a specificky s ústavním právem – jež nastavuje základy organizace a realizace VS, a také úst. chráněná práva a svobody.

System správního práva – praktický pohled:

- Tedy: pro výkon veřejné správy, v příslušných oblastech (dle věcné působnosti, resp. odvětví) - v rámci předpisů (klasicky zákonů) zařazeny normy upravující:
 - - organizační strukturu, - vztahy k jiným správním orgánům,
 - - okruh působnosti (věcné, územní, někdy také osobní, - podmínky způsob uplatnění pravomoci, resp. činnost jednotlivých správních orgánů (různé kombinace různých součástí pravomoci, včetně event. kontrolní, dozorové, sankční),
 - povinnosti a oprávnění dotčených osob („veřejná subjektivní práva“) v příslušné oblasti,
 - otázky odpovědnosti za porušení povinností (správní trestání),
 - a také - procesní postupy při výkonu veřejné správy, resp. jejich specifika (zprav. se subsidiární působností správního řádu /s výjimkou některých oblastí/).
- struktura zpravidla doplňována, resp. konkretizována prováděcími předpisy (nař.vl., vyhláškami ministerstev,...)
 - + ve více oblastech působnost práva EU, resp. mezinárodních smluv.

Příklad struktury zákonné úpravy:

Z oblasti správy živnostenské

- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) - obsah:

- Část první – Všeobecná ustanovení
 - Část druhá – Druhy živností
 - Část třetí – Rozsah živnostenského oprávnění
 - Část čtvrtá – vznik, změna a zánik ž.oprávnění a živnostenský rejstřík
 - Část pátá – Živnostenská kontrola a přestupky
 - Část šestá – Společná, přechodná a závěrečná ustanovení,
- a také:

- Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech.

+ řada zákonů upravujících podmínky činnosti v rozmanitých oblastech.

Otázky: Lze ze znění tohoto zákona zjistit: -Kdo vykonává působnost Živnostenského úřadu ČR ? - Kde sídlí obecní a krajské živnostenské úřady? - Podle jakých pravidel probíhají rozhodovací procesy u těchto úřadů? - Čím se řídí postup jimi prováděné kontroly, a ukládání sankcí? A další...

Nyní ve Správním právu II:

obsahově navazujeme na *Správní právo I*

- a to v jeho části zaměřené na **organizační stránku veřejné správy** (v přednáškách 1.- 8.),
- tedy na *“statickou“ stránku veřejné správy* (- řešení otázky *KDO vykonává veřejnou správu, jaké je její uspořádání/* - pojmy: subjekty VS, vykonavatelé, vztahy uvnitř VS, ...

dále navazujeme na Správní právo I

- v problematice **činnosti (realizace) veřejné správy** (přednášky 9. – 13.), resp. *funkčního pojetí* veřejné správy = “**dynamické**“ stránky veřejné správy“(tj.“CO“ veřejná správa vykonává)
 - rovněž obsahově strukturované.

Souběžně probíhá výuka

Správního práva procesního:

Formy činnosti VS (k tomu podrobně - 10. přednáška ze SP 1)

nacházejí **odraz** (*ne zcela adekvátní či úplný*) v úpravě procesu rozhodování VS, resp. ve **správním právu procesním („SPP“)**, resp. v nastavení formalizovaných postupů.

Zde tedy - formy činnosti již **v zákonném pojetí**, a také nastavení.

Správní právo procesní

Jde o tzv. **užší pojetí SPP** = kam již **nezařazujeme** postupy při vydávání normativních aktů, a vnitřních aktů (ať již normativních, či individuálních).

/k tomu více - *1. přednáška ze SPP*/.

Tomuto pojetí odpovídá v podstatě rozsah působnosti správního řádu, resp. příslušné **formy obsažené ve správního řádu**.

SPP - zahrnuje **procesní stránku** příslušných forem realizace VS, včetně přezkumu (v rámci VS),

a navazuje také problematikou přezkumu ve správním soudnictví, a potřebných předpokladů a návazností.

POZN.: Programy přednášek ve SPP a SP II

- obsahově koordinovány.

Formy činnosti veřejné správy - odraz ve správní řádu

(z.č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů) („SŘ“):

Jde o formy **vnější**, a to:

- *jednostranné* (tj. správní orgán vůči adresátům),
- *dvou- a vícestranné*.

SŘ upravuje jejich *procesní stránku*, včetně *přezkumu* uvnitř VS.

Projev **vrchnostenské** správy, tedy vždy s prvkem (veřejno)mocenským

S tím spojena vázanost *principem legality* a dalšími *zásadami* – *principy* výkonu veřejné moci.

(k zásadám - *přednáška 11. v SP I* – bod 3.).

Formy činnosti veřejné správy - odraz ve správní řádu

1. Jednostranné = správní akty:

- a) **individuální** (konkrétní) – *postup přijímání a vydávání rozhodnutí ve správním řízení* (část II. a III. SŘ),
a také postup u některých tzv. jiných **úkonů** (dle části IV. SŘ),
- b) **smíšené** – jako **opatření obecné povahy** (část VI. SŘ).

(POZN. *faktické úkony*, resp. *bezprostřední zákroky* – postup není v SŘ, avšak působnost *základních zásad činnosti* – část I. SŘ)

2. Dvou či vícestranné - Veřejnoprávní smlouvy - v SŘ (část V. SŘ)

Mimo procesní režim SŘ:

Vnitřní (interní) právní formy realizace:

- *interní normativní akty* (akty řízení, interní instrukce, metodické pokyny, apod.),
- *interní individuální akty* (individuální služební akty, individuální pokyny, apod.).

A také **neprávní formy**, tj. nemající přímých právních důsledků /účinků...

Princip legality jako obecný princip a základ

Požadavek zákonného (resp. v některých případech ústavního) **základu, resp. úpravy veřejné správy:**

- v **oblasti organizace** VS, resp. institucionální (subjekty, vykonavatelé – založení, stanovení působnosti), včetně vnitřní struktury a vztahů,
- v **oblasti činnosti (realizace)**, resp. funkčním aspektu VS (založení pravomoci, forem realizace, jejich znaky, úprava oprávnění a povinností, vztahů, záruk legality, včetně ochrany subjektivních práv, kontrola VS (včetně kontroly ze strany soudů), administrativní dozor, uplatňování odpovědnosti, správní trestání),
 - se specifickou **částí procesní** – upravující formalizované postupy, postavení subjektů, průběh procesu, výstupy, opravné a přezkumné prostředky, exekuci,
 - a oblast soudního přezkumu.

Princip legality jako společný základ

Event. nedostatky, resp. **vady** se mohou projevit ve všech uvedených oblastech, mají různé právem předvídané **důsledky**, a odpovídající postupy a **formy řešení** (a to v zájmu veřejném a/či v zájmu dotčených osob).

U správních aktů je specifickým prvkem tzv. presumpce správnosti. (Přehledově tato problematika – viz SP I - přednáška č.10 – oddíl 5).

Uvedená oblast bude **konkrétně pojednána** v souvislosti s jednotlivými projevy veřejné správy, resp. formami realizace, a také záruk zákonnosti, a v rámci odpovídajících procesních postupů, včetně přezkumu, a to také soudního

– v potřebných souvislostech v rámci **Správního práva II** a **Správního práva procesního**.

Tot' zatím vše ke dnešnímu tématu....

Děkuji za pozornost, a přeji do nového semestru úspěšné a přínosné studium předmětů správního práva.

– **Literatura:**

- PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část. 9.*, doplněné a aktualizované vydání. Učebnice Právnické fakulty MU. Brno: Masarykova univerzita, 2024. ISBN 978-80-280-0503-0.
- a event. další doporučené učebnice v částech věnovaných pojednávanému spektru témat (více možných pojetí a přístupů, resp. poněkud odlišná terminologie).